

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ
КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ
Кафедра цивільно-правових дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

Назва освітньо-професійної програми	Право (поліцейські)
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Вид навчальної дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	Українська
Рік навчання	другий

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
протокол від 19.08.2024 № 15

СХВАЛЕНО

Вченою радою Факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної
поліції Національної поліції України
протокол від 15.08.2024 № 11

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Право (поліцейські)»
доктор юридичних наук,
доцент

Василь БЕРЕЗНЯК

Розглянуто на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України. Протокол від 09.08.2024 № 23.

Цивільне право. Робоча програма навчальної дисципліни. Дніпро: Дніпровський державний університет внутрішніх справ, 2024 рік. 38 с.

РОЗРОБНИК:

1. Завідувач кафедри цивільного права та процесу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України, доктор юридичних наук, доцент **Кристина РЕЗВОРОВИЧ**.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Завідувач кафедри цивільного, трудового та господарського права юридичного факультету Дніпровського національного університету ім. Олеся Гончара, доктор політичних наук, кандидат юридичних наук, доцент **Ігор АЛЕКСЄЄНКО**.

2. Керівник Адвокатського бюро «Хрипунова Дениса Григоровича» **Денис ХРИПУНОВ**.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни
(додаток 1 до Робочої програми навчальної дисципліни)**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	5	-
Загальна кількість годин	150	-
Рік підготовки	2	-
Семестр	3, 4	-
Лекції	14	-
Семінарські	44	-
Практичні	16	-
Самостійна робота	76	-
Індивідуальні завдання (курсова робота)	-	-
Підсумковий семестровий контроль	залік/екзамен	-

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Цивільне право України займає провідне місце серед інших галузей права, оскільки покликане захищати свободу особи, приватної власності, підприємницької діяльності. Суспільні відносини щодо володіння, користування та розпорядження майном регулюються саме нормами цивільного права та засновані на цивільно-правових засадах, а саме – юридичній рівності, вільному волевиявленні та майновій самостійності учасників.

Великий обсяг навчального та нормативного матеріалу, складність теоретичних категорій, багатоманітна практика, динаміка та іноді суперечливість нормативно-правових актів роблять цивільне право однією з найбільш складних юридичних дисциплін. Тому, вивчаючи цивільне право, здобувачі вищої освіти повинні засвоїти основні положення цивілістичної науки, навчитися знаходити необхідні правові норми, правильно тлумачити та застосовувати їх на практиці.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Цивільне право» є набуття та поглиблення знань щодо інститутів загальної та особливої частини цивільного права, досягнення глибокого розуміння здобувачами вищої освіти природи і суті цивільно-правових відносин, підготовка до практичної діяльності висококваліфікованих спеціалістів із всебічним знанням цивільного права; усвідомлення значення норм права, що регулюють різноманітні форми захисту прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб, формування у здобувачів вищої освіти відповідних професійних компетенцій щодо правильного застосування отриманих знань та правових норм при вирішенні конкретних завдань.

Загальноосвітня мета:

надання здобувачам вищої освіти комплексних знань і практичних навичок в галузі цивільного права; окреслення потенціалу, ресурсів та специфіки використання сучасних знань у правоохоронній сфері.

Виховна мета:

сформувати у здобувачів вищої освіти науковий світогляд, моральні, естетичні та інші якості особистості, виховувати активність до одержання знань майбутнього спеціаліста, прищеплення інтересу до вивчення дисципліни.

Розвивальна мета:

розвивати інтелектуальні здібності, культуру мовлення та спілкування, пам'ять, увагу, творчий склад мислення, спостережливість, логічне осмислення основних понять та термінів у сфері цивільного права, вміння сприймати та аналізувати матеріал.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- цивілістичний інструментарій (правоздатність, дієздатність, правочин, реституція, право власності, сервітут, емфітевзис, суперфіцій, трансмісія, зобов'язання, кредитор, боржник, договір, деліктні зобов'язання та інші);
- основні цивільно-правові інститути;
- стан основних проблем науки цивільного права;
- чинні норми цивільного права;

вміти:

- самостійно аналізувати акти цивільного законодавства, володіти навичками практичного використання цивільно-правових засобів;
- правильно тлумачити та застосовувати норми цивільного права в процесі роботи за юридичною спеціальністю;
- використовувати дані науки цивільного права для вирішення професійних завдань;
- складати цивільно-правові документи та ділову документацію;
- аргументувати власну точку зору та прийняте за конкретним завданням рішення.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК.1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК.11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК.13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК.14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК.16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності:

СК.3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК.13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК.14. Здатність до консультивання з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Пререквізити: здобувачі вищої освіти для вивчення дисципліни «Цивільне право» мають набути знання з таких дисциплін як: юридична деонтологія; теорія держави і права, конституційне право; історія держави і права; соціологія права; політологія.

Постреквізити: знання, уміння та навички, що набувають здобувачі вищої освіти після вивчення навчальної дисципліни «Цивільне право», необхідні для подальшого вивчення ними наступних навчальних дисциплін: земельне право; трудове право, цивільний процес; екологічне право; кримінальне право; кримінальний процес; господарське право.

Здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати такі **результати навчання:**

ПРН.3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН.9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ПРН.14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

ПРН.19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Загальна характеристика цивільного права України

Поняття цивільного права. Право приватне та право публічне.

Предмет цивільно-правового регулювання. Особисті немайнові відносини. Поняття та види майнових відносин, що регулюються цивільним правом. Метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин.

Принципи цивільного права. Загально-правові та галузеві принципи.

Функції цивільного права.

Система цивільного права. Інституційна система. Пандектна система. Загальна частина цивільного права. Особлива частина цивільного права. Відмежування цивільного права від інших галузей права.

Поняття та види джерел цивільного права. Поняття та склад актів цивільного законодавства. Конституція України як основа цивільного законодавства. Цивільний кодекс України як основний акт цивільного законодавства. Закони і підзаконні нормативні акти як джерела цивільного права. Відомчі нормативні акти та нормативні акти місцевих органів управління та самоврядування, що містять норми цивільного права та умови їх дієвості. Норми міжнародного права і міжнародні договори. Звичай як джерело права. Корпоративні правила, юридична доктрина та їх значення. Класифікація актів цивільного законодавства за сферою правового регулювання. Значення актів Конституційного Суду України, Верховного Суду та судової практики.

Дія цивільно-правових актів у часі, в просторі і за колом осіб.

Застосування цивільного законодавства. Аналогія закону та аналогія права в цивільно-правових відносинах.

ТЕМА 2. Цивільні правовідносини

Поняття цивільних правовідносин. Загальні ознаки цивільних правовідносин. Галузеві ознаки цивільних правовідносин. Елементи цивільних правовідносин. Суб'єктивне цивільне право. Суб'єктивний цивільний обов'язок.

Прості і складні правовідносини. Майнові та особисті немайнові правовідносини. Абсолютні, загальнорегулятивні та відносні правовідносини. Активні та пасивні цивільні правовідносини. Речові і зобов'язальні правовідносини. Регулятивні та охоронні правовідносини.

Підстави виникнення, зміни і припинення цивільних правовідносин. Поняття та види юридичних фактів. Абсолютні та відносні події. Правомірні і неправомірні дії. Правостворюючі, правозмінюючі, правоприпиняючі та правовідновлюючі факти.

ТЕМА 3. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин

Правовий статус фізичних осіб. Правоздатність фізичної особи. Правоздатність та суб'єктивні цивільні права. Ознаки цивільної правоздатності. Обсяг (зміст) цивільної правоздатності фізичних осіб та її межі. Виникнення та

припинення цивільної правоздатності. Правоздатність іноземців та осіб без громадянства.

Обмеження правоздатності. Особливість правового положення фізичної особи, яка відбуває покарання в місцях позбавлення волі.

Місце проживання фізичної особи та його цивільно-правове значення. Обрання місця проживання.

Цивільна дієздатність фізичної особи. Види дієздатності. Набуття повної дієздатності. Дієздатність малолітніх та неповнолітніх осіб. Обмеження дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Правові наслідки визнання фізичної особи недієздатною. Опіка та піклування.

Підстави, порядок та правові наслідки визнання особи безвісно відсутньою. Підстави, порядок та правові наслідки оголошення особи померлою. Правові наслідки появи особи, оголошеної померлою.

Особливості правового становища фізичної особи-підприємця.

Суть юридичної особи. Розвиток вчення про юридичну особу в науці цивільного права. Поняття та ознаки юридичної особи. Індивідуалізація юридичної особи. Правоздатність і дієздатність юридичної особи. Органи юридичної особи та її філії.

Порядок і способи утворення юридичної особи. Нормативно-явочний, розпорядчий, договірний, дозвільний порядок утворення юридичної особи. Державна реєстрація юридичної особи.

Припинення діяльності юридичної особи. Реорганізація та ліквідація юридичної особи. Банкрутство юридичної особи. Порядок ліквідації юридичної особи.

Класифікація юридичних осіб. Юридичні особи приватного та публічного права. Підприємницькі та непідприємницькі товариства. Господарські товариства. Виробничі кооперативи. Громадські та релігійні організації. Благодійні та інші фонди. Об'єднання юридичних осіб.

ТЕМА 4. Об'єкти цивільних прав

Поняття та види об'єктів цивільних прав. Майно як об'єкт цивільних прав. Поняття та класифікація речей. Речі рухомі та нерухомі. Речі подільні та неподільні. Речі, що визначені індивідуальними або родовими ознаками. Головна річ та приналежність. Складові частини речі. Складні речі. Продукція, плоди та доходи. Підприємство як єдиний майновий комплекс. Гроші. Результати робіт (послуги) як об'єкти цивільних прав.

Поняття і правова природа цінних паперів. Ознаки цінних паперів. Класифікація цінних паперів. Види цінних паперів за формою випуску, за способом легітимації уповноваженої особи, за змістом, за особою боржника, за способом випуску. Передання прав за цінним папером. Виконання за цінним папером.

ТЕМА 5. Особисті немайнові права фізичної особи

Поняття та правове регулювання особистих немайнових прав. Зміст особистих немайнових прав. Види особистих немайнових прав.

Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Право на життя. Право на охорону здоров'я. Право на медичну допомогу. Право на свободу. Право на особисту недоторканність. Право на донорство. Право на сім'ю.

Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття особи. Право на ім'я, на зміну імені, на використання імені. Право на повагу до гідності, честі, на недоторканість ділової репутації. Право на особисте життя та його таємницю. Право на недоторканність житла. Право на вибір роду занять. Право на захист від протиправного втручання в сферу приватного життя.

Захист особистих немайнових прав. Поновлення порушеного права. Спростування недостовірної інформації. Відшкодування моральної шкоди.

ТЕМА 6. Правочини

Поняття та ознаки правочину. Класифікація правочинів. Односторонні, двосторонні та багатосторонні правочини. Консенсуальні та реальні правочини. Відплатні та безвідплатні правочини. Каузальні та абстрактні правочини. Строкові та безстрокові правочини. Умовні та безумовні правочини. Правочини з відкладальною та скасувальною обставиною. Фидуціарні правочини. Алеаторні правочини. Біржові правочини.

Умови дійсності правочинів. Форма правочину як умова його дійсності. Усна форма правочину. Письмова форма правочину. Правові наслідки недодержання нотаріальної форми правочину. Правові наслідки недодержання простої письмової форми правочину.

Нікчемні правочини та їх види. Оспорювані правочини та їх види. Фіктивні та удавані правочини. Правові наслідки недійсності правочину. Правові наслідки недійсності окремих частин правочину. Момент недійсності правочину.

ТЕМА 7. Представництво. Довіреність. Строки та терміни в цивільному праві

Поняття та ознаки представництва. Підстави та види представництва. Представництво за законом. Статутне представництво. Представництво за договором. Комерційне представництво.

Правочини, які може вчиняти представник.

Поняття повноваження. Довіреність та її види. Форма довіреності. Строк дії довіреності. Передоручення. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреності. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень.

Поняття строку та терміну. Класифікація строків в цивільному праві. Претензійні, присікальні, гарантійні строки. Строки набувальної давності. Порядок обчислення строків.

Поняття та види строків позовної давності. Початок перебігу строків позовної давності. Зупинення перебігу позовної давності. Переривання перебігу позовної давності. Правові наслідки спливу позовної давності. Поновлення строків позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

ТЕМА 8. Відповідальність у цивільному праві

Поняття цивільно-правової відповідальності як виду юридичної відповідальності. Ознаки та функції цивільно-правової відповідальності.

Види цивільно-правової відповідальності. Договірна і недоговірна відповідальність. Часткова, солідарна та субсидіарна відповідальність.

Форми цивільно-правової відповідальності. Відшкодування збитків. Реальні збитки і упущена вигода. Неустойка як форма цивільно-правової відповідальності.

Умови цивільно-правової відповідальності. Склад цивільного правопорушення. Шкода. Протиправність. Причинний зв'язок. Вина.

Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності. Вина кредитора. Непереборна сила. Випадок.

ТЕМА 9. Право власності. Захист права власності

Поняття власності. Поняття права власності. Види права власності. Зміст права власності. Здійснення права власності. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна.

Підстави (способи) набуття права власності. Первинні та похідні способи набуття права власності. Момент набуття права власності за договором. Набуття права власності на безхазяйну річ. Знахідка. Бездоглядна домашня тварина. Скарб. Набувальна давність. Приватизація як спосіб набуття права власності. Інші підстави набуття права власності. Підстави припинення права власності.

Поняття та види речових прав на чуже майно. Сервітут. Суперфіцій. Емфітевзис.

Поняття захисту права власності. Судовий захист права власності. Загальна характеристика речових та зобов'язально-правових позовів.

Право власника на витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Ознаки віндикаційного позову. Предмет віндикації. Добросовісне і недобросовісне незаконне володіння. Розрахунки при поверненні майна з чужого незаконного володіння. Витребування грошей та цінних паперів на пред'явника.

Захист права власності від порушень, які не поєднані з позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Визнання незаконним правового акту, що порушує право власності. Захист права власності зобов'язально-правовими позовами.

ТЕМА 10. Право інтелектуальної власності

Поняття права інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Поняття авторського права. Об'єкти авторського права. Об'єкти, що не охороняються авторським правом. Суб'єкти авторського права. Співавторство.

Особисті немайнові права автора. Майнові права суб'єктів авторського права. Використання твору. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір. Поняття суміжних прав. Об'єкти суміжних прав. Строки чинності суміжних майнових прав. Захист авторських та суміжних прав.

Поняття наукового відкриття. Поняття та ознаки винаходу. Корисна модель. Промисловий зразок. Строки чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Захист прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Поняття та об'єкти раціоналізаторської пропозиції. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування, торговельну марку, географічне зазначення.

Поняття комерційної таємниці та її охорона.

ТЕМА 11. Спадкове право

Поняття спадкування та його значення. Спадкове законодавство. Спадкодавець. Спадкоємці. Об'єкт спадкового правонаступництва. Права та обов'язки, що входять до складу спадщини. Права та обов'язки, що не входять до складу спадщини. Час відкриття спадщини. Комморієнти. Місце відкриття спадщини.

Види спадкування.

Поняття заповіту та його зміст. Форма заповіту. Заповіти, які прирівнюються до нотаріальних, особливості їх оформлення та посвідчення. Посвідчення заповіту при свідках. Секретний заповіт. Заповідальний відказ. Заповідальне покладання. Субінституція. Складання заповіту з умовою. Заповіт подружжя. Зміна та скасування заповіту. Визнання заповіту недійсним.

Поняття спадкування за законом. Підстави спадкування за законом. Черги спадкоємців за законом та їх склад. Зміна черговості при спадкуванні за законом. Спадкування за правом представлення.

Прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Право на відмову від спадщини на користь іншої особи.

Спадкова трансмісія. Усунення від спадщини. Відумерлість спадщини. Право на обов'язкову частку спадщини та підстави її зменшення. Перерозподіл спадщини.

Охорона спадкового майна. Управління спадщиною. Виконання заповіту. Повноваження виконавця заповіту. Оформлення права на спадщину. Свідоцтво про право на спадщину.

Поняття спадкового договору. Розірвання спадкового договору.

ТЕМА 12. Загальні положення про зобов'язання. Загальні положення про договір. Способи забезпечення виконання зобов'язань

Поняття цивільно-правових зобов'язань. Суб'єкти зобов'язання. Підстави заміни кредитора у зобов'язанні. Заміна боржника у зобов'язанні. Множинність осіб у зобов'язанні. Об'єкт зобов'язання. Зміст зобов'язання.

Види цивільно-правових зобов'язань. Часткові та солідарні зобов'язання. Регресні зобов'язання. Односторонні та взаємні зобов'язання. Однооб'єктні, альтернативні та факультативні зобов'язання. Головні та додаткові (акцесорні) зобов'язання. Система цивільно-правових зобов'язань. Підстави виникнення зобов'язань.

Поняття та принципи виконання зобов'язань. Суб'єкти виконання зобов'язань. Заміна осіб у зобов'язанні. Цесія.

Місце, спосіб і строк виконання зобов'язань. Дострокове виконання зобов'язання. Виконання зобов'язання частинами. Проценти. Солідарні зобов'язання. Регресні зобов'язання.

Поняття та види припинення зобов'язань. Припинення зобов'язань за волею сторін. Виконання зобов'язання. Зарахування. Новація. Прощення боргу. Відступне. Мирова угода. Припинення зобов'язань за обставин, які не залежать від волі сторін. Фактична й юридична неможливість виконання. Поєднання в одній особі боржника і кредитора. Смерть фізичної особи. Ліквідація юридичної особи. Інші способи припинення зобов'язань.

Поняття і значення договору. Свобода договору. Класифікація договорів. Іменні та безіменні договори. Односторонні, двосторонні та багатосторонні договори. Комутативні та алеаторні договори. Публічні договори. Договір приєднання. Попередній договір. Договори на користь третьої особи. Зміст договору. Істотні, звичайні та випадкові умови договору. Тлумачення умов договору. Порядок укладення договору. Оферта. Акцепт. Зміна та розірвання договору.

Поняття способів забезпечення виконання зобов'язань. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язання. Види забезпечення виконання зобов'язання.

Особисті способи забезпечення виконання зобов'язань. Неустойка. Форма неустойки. Види неустойки: штрафна, залікова, виключна, альтернативна. Штраф. Пеня. Порука. Підстави припинення поруки. Гарантія.

Речові способи забезпечення виконання зобов'язань. Застава. Іпотека. Заклад. Форми застави. Застава товарів в обороті або переробці. Застава цінних паперів. Застава майнових прав. Порядок реалізації застави. Притримання. Завдаток. Відмінність завдатку від авансу. Право довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язання. Порядок звернення стягнення на об'єкт довірчої власності. Припинення довірчої власності.

ТЕМА 13. Договори про передачу майна у власність

Поняття та загальна характеристика договору купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін в договорі купівлі-продажу. Форма договору. Зміст договору купівлі-продажу. Істотні умови договору купівлі-продажу. Кількість, якість, асортимент, комплектність товару, тара та (або) упаковка. Момент виникнення обов'язку продавця передати товар. Ризик випадкової загибелі проданої речі. Правові наслідки порушення договору купівлі-продажу товару. Особливості окремих видів договору купівлі-продажу.

Договір міні: загальна характеристика, зміст.

Поняття та загальна характеристика договору поставки. Права та обов'язки сторін в договорі поставки. Форма договору. Зміст договору. Істотні умови договору поставки. Кількість, якість, асортимент та комплектність товару. Правові наслідки порушення договору поставки.

Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу: особливості правового регулювання.

Поняття, види та загальна характеристика договору дарування. Відмежування договору дарування від інших цивільно-правових договорів. Суб'єкти договору дарування, їх права та обов'язки. Предмет договору дарування. Прийняття дарунку. Форма договору дарування. Припинення і розірвання договору дарування. Особливості окремих видів договору дарування: договору дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому, договору дарування з обов'язком обдаровуваного на користь третьої особи, договору про пожертву.

Договір ренти: поняття та загальна характеристика. Відмінність договору ренти від інших договорів. Сторони договору ренти, їх права та обов'язки. Предмет договору ренти. Розмір ренти. Забезпечення виконання зобов'язання платником ренти. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти. Строк договору ренти. Форма договору ренти. Припинення договору ренти. Правові наслідки розірвання договору ренти.

Поняття та ознаки договору довічного утримання (догляду). Форма договору довічного утримання (догляду). Сторони договору довічного утримання (догляду). Предмет договору довічного утримання (догляду). Права та обов'язки сторін за договором довічного утримання (догляду). Особливості припинення договору довічного утримання (догляду).

ТЕМА 14. Договори про передачу майна у тимчасове користування

Поняття та ознаки договору найму (оренди). Суб'єкти та об'єкти договору найму (оренди). Строк, ціна та форма договору. Права та обов'язки сторін за договором найму (оренди). Припинення договору найму (оренди).

Особливості договору прокату. Договір лізингу. Об'єкти лізингу. Види договору лізингу. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Істотні умови договору найму (оренди) земельної ділянки. Форма та строк договору. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Особливості найму (оренди) транспортного засобу з екіпажем та без екіпажу.

Договір найму житла. Істотні умови та види найму (оренди) житла. Особливості короткострокового найму. Найм (оренда) соціального житла. Права та обов'язки сторін. Капітальний та поточний ремонт житла. Підстави припинення та розірвання договору найму (оренди) житла. Найм (оренда) житла з викупом. Поняття та загальна характеристика договору позички. Права та обов'язки сторін. Особливості предмету договору позички. Відмінність позички від позики.

ТЕМА 15. Договори про виконання робіт

Поняття ознаки та значення договору підряду. Сторони договору підряду. Множинність осіб в договорі підряду та залучення для виконання договору

третіх осіб. Права та обов'язки сторін. Зміст договору підяду. Ризик у підрядних відносинах. Відповідальність за договором підяду.

Види договорів підяду. Поняття та загальна характеристика договору побутового підяду. Особливості суб'єктного складу договору побутового підяду. Предмет договору побутового підяду. Права та обов'язки сторін за договором побутового підяду.

Поняття та загальна характеристика договору будівельного підяду. Проектно-кошторисна документація. Види кошторисів. Права та обов'язки сторін. Субпідряд. Порядок прийняття об'єкта будівництва. Особливості закупівлі будівельних матеріалів. Відповідальність сторін за договором будівельного підяду.

Договір підяду на виконання проектних та пошукових робіт. Поняття та загальна характеристика договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Сторони договору. Форма договору. Ціна, строк договору.

ТЕМА 16. Договори про надання послуг

Поняття та ознаки договору про надання послуг. Місце договорів про надання послуг в системі цивільного законодавства України. Види та особливості договорів про надання послуг.

Транспортні договори. Транспортне законодавство. Поняття і види перевезень. Зміст договору про перевезення вантажів. Відповідальність сторін за договором про перевезення вантажів. Комерційний акт. Акт загальної форми.

Поняття та загальна характеристика договору перевезення пасажирів та багажу. Сторони договору перевезення пасажирів та багажу. Оплата за договором перевезення пасажирів та багажу. Форма договору перевезення пасажирів та багажу. Багаж та ручна поклажа. Права, обов'язки і відповідальність сторін за договором перевезення пасажирів та багажу.

Договір чартеру (фрахтування): поняття і загальна характеристика. Відмінність договору чартеру (фрахтування) від інших договорів. Сторони договору чартеру (фрахтування). Договірний перевізник. Фактичний перевізник. Форма договору чартеру (фрахтування). Права та обов'язки сторін за договором чартеру (фрахтування), їх відповідальність.

Поняття та загальна характеристика договору транспортного експедирування. Сторони договору транспортного експедирування. Предмет договору транспортного експедирування. Плата за договором транспортного експедирування. Форма договору транспортного експедирування. Права, обов'язки і відповідальність сторін за договором транспортного експедирування. Припинення договору транспортного експедирування.

Договір зберігання: поняття та загальна характеристика. Сторони договору зберігання. Предмет договору зберігання. Форма договору зберігання. Права та обов'язки сторін за договором зберігання, їх відповідальність.

Спеціальні види зберігання. Поняття і загальна характеристика договору складського зберігання. Сторони договору складського зберігання, їх права та обов'язки. Складські документи. Зберігання речі в ломбарді. Зберігання

цінностей у банку. Договір про надання індивідуального банківського сейфа, що оберігається банком. Договір про надання особі банківського сейфа без відповідальності банку за зміст сейфа. Зберігання речей у камерах схову організацій, підприємств транспорту. Зберігання речей у гардеробі організації. Зберігання речей пасажирів під час його перевезення. Зберігання речей у готелі. Зберігання речей, що є предметом спору. Зберігання автотранспортних засобів. Договір охорони, його види.

Поняття та класи страхування. Страховий ризик, страховий випадок, страхова сума, страхова виплата, страхове відшкодування, франшиза, страховий платіж, страховий тариф. Співстрахування і перестрахування.

Поняття та загальна характеристика договору страхування. Сторони договору страхування. Застрахована особа, вигодонабувач, страховий брокер, страховий агент. Істотні умови договору страхування. Предмет договору страхування. Форма договору страхування. Права та обов'язки сторін договору страхування. Підстави для відмови страховика від здійснення страхової виплати. Порядок укладення договору страхування, його припинення. Недійсність договору страхування.

Поняття та загальна характеристика договору доручення. Відмінність договору доручення від інших договорів. Сторони договору доручення. Предмет договору доручення. Плата за договором доручення. Форма договору доручення. Права та обов'язки сторін за договором доручення. Припинення договору доручення.

Договір комісії: поняття і загальна характеристика. Відмінність договору комісії від договору доручення. Сторони договору комісії. Істотні умови договору комісії. Предмет договору комісії. Права та обов'язки комітента і комісіонера. Субкомісія. Підстави припинення договору комісії. Особливості договору комісії щодо окремих видів майна.

Поняття та загальна характеристика договору управління майном. Суб'єкти договору управління майном. Істотні умови договору управління майном. Предмет і строк договору управління майном. Плата за управління майном. Форма договору управління майном. Права й обов'язки управителя та установника управління, права вигодонабувача. Відповідальність управителя. Припинення договору управління майном.

ТЕМА 17. Договори щодо здійснення кредитно-розрахункових операцій

Поняття та правова природа позики. Елементи договору позики. Зміст договору позики. Форма договору позики. Предмет договору позики. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання договору позики. Забезпечення виконання договору позики. Припинення договору позики.

Поняття та правове регулювання кредитних відносин. Види кредитів. Поняття та загальна характеристика кредитного договору. Істотні умови кредитного договору. Форма кредитного договору. Відмова від надання або одержання кредиту.

Поняття та загальна характеристика договору банківського вкладу (депозиту). Сторони договору. Форма договору. Види банківських вкладів. Ощадна книжка. Ощадний сертифікат.

Договір банківського рахунку. Укладення договору банківського рахунку. Виконання договору банківського рахунку. Розірвання договору банківського рахунку.

Договір факторингу: його поняття та ознаки. Сторони договору факторингу. Виконання договору факторингу. Права та обов'язки сторін за договором факторингу.

ТЕМА 18. Договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Види, сторони, істотні умови і форма договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Поняття, істотні умови і строк ліцензійного договору. Типовий ліцензійний договір. Субліцензійний договір. Сторони ліцензійного договору, їх права та обов'язки. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Невиключна ліцензія.

Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності: поняття, істотні умови. Сторони договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, їхні права та обов'язки.

Договір про передання майнових прав інтелектуальної власності: поняття, юридична характеристика, зміст та особливості співвідношення з іншими договорами у сфері інтелектуальної власності.

Інші види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності: видавничий, постановочний, сценарний, договір про депонування рукопису, про використання твору декоративно-прикладного мистецтва у промисловості, про публічне виконання твору, про управління майновими правами автора.

Поняття, загальна характеристика і види договору комерційної концесії. Відмежування договору комерційної концесії від інших договорів у сфері інтелектуальної власності. Істотні умови договору комерційної концесії. Предмет, ціна, строк і форма договору комерційної концесії. Сторони договору комерційної концесії, їх права та обов'язки. Обмеження прав сторін за договором комерційної концесії. Договір комерційної субконцесії. Відповідальність сторін за договором комерційної концесії. Припинення та зміна договору комерційної концесії.

ТЕМА 19. Недоговірні зобов'язання

Зобов'язання з публічної обіцянки винагороди: поняття і види. Умови виникнення зобов'язання із публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу, його суб'єкти. Зміст завдання, строк (термін) його виконання. Права та обов'язки суб'єктів зобов'язання із публічної обіцянки винагороди без

оголошення конкурсу. Підстави припинення зобов'язань із публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. Зобов'язання, що виникають з публічної обіцянки нагороди за результатами конкурсу: поняття, суб'єкти, предмет. Оголошення конкурсу. Зміна умов конкурсу. Переможець конкурсу. Права та обов'язки суб'єктів правовідносин, що виникають з публічної обіцянки нагороди за результатами конкурсу. Виплата нагороди (премії). Припинення правовідносин за конкурсом.

Поняття, суб'єкти, умови виникнення зобов'язань із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Права та обов'язки суб'єктів зобов'язань, що виникають із дій, які вчиняються в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Порядок та підстави відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.

Особливості зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи: умови виникнення, сторони.

Поняття, підстави виникнення, сторони і зміст зобов'язань із створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Права й обов'язки сторін зобов'язань із створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Зобов'язання із набуття, збереження майна без достатньої правової підстави: види, суб'єктний склад, предмет, умови виникнення, зміст. Безпідставно набуте майно, що не підлягає поверненню.

Поняття та елементи зобов'язань з відшкодування шкоди (деліктних зобов'язань), джерела їх правового регулювання. Сторони деліктних зобов'язань. Заміна кредитора і боржника у деліктних зобов'язаннях. Предмет і зміст деліктних зобов'язань, підстави їх виникнення. Умови деліктної відповідальності. Система деліктних зобов'язань.

Особливості окремих видів зобов'язань з відшкодування шкоди. Відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їх працівником. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим, органом місцевого самоврядування або їх посадовими особами.

Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду: умови, підстави, особливості суб'єктного складу, порядок відшкодування шкоди.

Відшкодування (компенсація) шкоди фізичній особі, яка потерпіла від кримінального правопорушення. Відшкодування шкоди, завданої малолітніми, неповнолітніми, недієздатними особами, особами, цивільна дієздатність яких обмежена, та особами, які не усвідомлювали значення своїх дій та (або) не могли керувати ними.

Поняття, ознаки і види джерел підвищеної небезпеки. Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки: особливості суб'єктного складу, умови відповідальності за завдану шкоду, обставини, що звільнюють від відповідальності. Відшкодування ядерної шкоди.

Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю: загальна характеристика, види, порядок відшкодування шкоди. Підстави збільшення (зменшення) розміру відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи під час виконання нею договірних зобов'язань, а також фізичної особи, яка працювала за трудовим договором. Обчислення середньомісячного заробітку. Втрата працездатності. Визначення доходу, втраченого внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи-підприємця. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я малолітньої або неповнолітньої особи. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого. Відшкодування витрат на лікування особи, яка потерпіла від злочину.

Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг): суб'єкти, умови відповідальності, підстави звільнення від відповідальності. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, що є рухомих майном.

4. СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема 1. Загальна характеристика цивільного права України	1. Поняття цивільного права як галузі приватного права. 2. Предмет та метод цивільного права. Відмежування цивільного права від суміжних галузей права. 3. Принципи та функції цивільного права. 4. Система цивільного права. Цивільне законодавство.	2
Тема 3. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	1. Поняття фізичної особи. Поняття, зміст та обмеження цивільної правоздатності фізичної особи. 2. Поняття та види дієздатності фізичної особи. Підстави та правові наслідки обмеження фізичної особи у дієздатності та визнання її недієздатною. 3. Підстави та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою. 4. Поняття та ознаки юридичної особи. Правосуб'єктність юридичних осіб. 5. Порядок виникнення та припинення юридичних осіб.	2

Тема 6. Правочини	1. Поняття та ознаки правочину. 2. Види правочинів. 3. Умови дійсності правочину. 4. Форма правочину та правові наслідки її недодержання. 5. Поняття та види недійсних правочинів. Правові наслідки визнання правочину недійсним.	2
Тема 13. Договори про передачу майна у власність	1. Поняття та юридична характеристика договору купівлі-продажу. 2. Істотні умови договору купівлі-продажу. 3. Права та обов'язки сторін за договором купівлі-продажу. 4. Договір дарування: поняття, юридична характеристика та зміст. 5. Договір довічного утримання (догляду): поняття, юридична характеристика та зміст.	2
Тема 14. Договори про передачу майна у тимчасове користування	1. Поняття та юридична характеристика договору найму (оренди). Види договору найму (оренди). 2. Права та обов'язки сторін за договором найму (оренди). 3. Припинення договору найму (оренди). 4. Договір найму (оренди) житла: поняття та юридична характеристика. 5. Зміст договору найму (оренди) житла.	2
Тема 16. Договори про надання послуг	1. Види перевезень. Транспортне законодавство. 2. Договір перевезення вантажу: поняття, юридична характеристика, зміст. 3. Договір зберігання: поняття, юридична характеристика, зміст. Види зберігання. 4. Поняття та класи страхування. Страхова термінологія. 5. Договір страхування: поняття, юридична характеристика, зміст.	2
Тема 19. Недоговірні зобов'язання	1. Недоговірні зобов'язання, що виникають з односторонніх правомірних дій. 2. Поняття та елементи деліктних зобов'язань. 3. Умови деліктної відповідальності. 4. Система деліктних зобов'язань. 5. Особливості відшкодування шкоди за окремими видами деліктних зобов'язань.	2

Теми семінарських і практичних занять

Назва теми	Кількість годин
Семінарські заняття	
Тема 1. Загальна характеристика цивільного права України	2
Тема 3. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	2
Тема 4. Об'єкти цивільних прав	2
Тема 5. Особисті немайнові права фізичної особи	2
Тема 6. Правочини	2
Тема 7. Представництво. Довіреність. Строки та терміни в цивільному праві	2

Тема 8. Відповідальність в цивільному праві	2
Тема 9. Право власності. Захист права власності	2
Тема 10. Право інтелектуальної власності	2
Тема 11. Спадкове право	2
Тема 12. Загальні положення про зобов'язання. Загальні положення про договір. Способи забезпечення виконання зобов'язання	4
Тема 13. Договори про передачу майна у власність	4
Тема 14. Договори про передачу майна у тимчасове користування	4
Тема 15. Договори про виконання робіт	2
Тема 16. Договори про надання послуг	4
Тема 17. Договори щодо здійснення кредитно-розрахункових операцій	2
Тема 19. Недоговірні зобов'язання	4
Практичні заняття	
Тема 3. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	2
Тема 11. Спадкове право	2
Тема 12. Загальні положення про зобов'язання. Загальні положення про договір. Способи забезпечення виконання зобов'язання	2
Тема 13. Договори про передачу майна у власність	2
Тема 14. Договори про передачу майна у тимчасове користування	2
Тема 15. Договори про виконання робіт	2
Тема 16. Договори про надання послуг	2
Тема 19. Недоговірні зобов'язання	2

Теми для самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Загальна характеристика цивільного права України	2
Тема 2. Цивільні правовідносини	2
Тема 3. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	4
Тема 4. Об'єкти цивільних прав	2
Тема 5. Особисті немайнові права фізичної особи	2
Тема 6. Правочини	4
Тема 7. Представництво. Довіреність. Строки та терміни в цивільному праві	2
Тема 8. Відповідальність в цивільному праві	2
Тема 9. Право власності. Захист права власності	4
Тема 10. Право інтелектуальної власності	4
Тема 11. Спадкове право	4
Тема 12. Загальні положення про зобов'язання. Загальні положення про договір. Способи забезпечення виконання зобов'язання	6
Тема 13. Договори про передачу майна у власність	6
Тема 14. Договори про передачу майна у тимчасове користування	6
Тема 15. Договори про виконання робіт	4
Тема 16. Договори про надання послуг	6
Тема 17. Договори щодо здійснення кредитно-розрахункових операцій	4
Тема 18. Договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	4
Тема 19. Недоговірні зобов'язання	8

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Цивільне право (загальна частина)

1. Поняття, предмет, метод та система цивільного права.
2. Принципи та функції цивільного права.
3. Цивільні правовідносини: поняття, елементи, види, підстави виникнення.
4. Цивільна правоздатність фізичної особи. Обмеження правоздатності.
5. Поняття та види цивільної дієздатності фізичної особи.
6. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою: підстави та правові наслідки
7. Оголошення фізичної особи померлою: підстави та правові наслідки.
8. Підстави та правові наслідки обмеження дієздатності фізичної особи та визнання її недієздатною.
9. Поняття та ознаки юридичної особи.
10. Правосуб'єктність юридичної особи та порядок її реалізації.
11. Порядок виникнення юридичних осіб.
12. Припинення юридичної особи: форми, порядок, підстави.
13. Види юридичних осіб. Поняття та види господарських товариств.
14. Поняття та види об'єктів цивільних прав.
15. Речі як об'єкти цивільних прав.
16. Дії як об'єкти цивільних прав.
17. Поняття та ознаки правочину.
18. Умови дійсності правочину.
19. Класифікація правочинів.
20. Форма правочину. Правові наслідки недодержання форми правочину.
21. Поняття та види нікчемних правочинів.
22. Поняття та види оспорюваних правочинів.
23. Правові наслідки визнання правочину недійсним.
24. Представництво: поняття, види, передоручення.
25. Поняття та види довіреностей.
26. Форма, зміст та строк дії довіреності.
27. Припинення представництва за довіреністю.
28. Способи захисту суб'єктивних прав та інтересів.
29. Поняття строку та терміну в цивільному праві. Порядок їх обчислення.
30. Види строків у цивільному праві.
31. Поняття, значення та види строків позовної давності.
32. Початок перебігу позовної давності.
33. Зупинення та переривання перебігу позовної давності.
34. Поняття, види та форми цивільно-правової відповідальності.

35. Умови цивільно-правової відповідальності.
36. Протиправність діяння як умова цивільно-правової відповідальності.
37. Шкода як умова цивільно-правової відповідальності.
38. Вина як умова цивільно-правової відповідальності.
39. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.
40. Поняття та зміст права власності.
41. Види права власності.
42. Поняття та види підстав набуття права власності.
43. Момент набуття права власності.
44. Знахідка як спосіб набуття права власності.
45. Скарб як спосіб набуття права власності.
46. Підстави припинення права власності.
47. Право спільної власності.
48. Речові права на чуже майно.
49. Віндикаційний позов як спосіб захисту права власності.
50. Негаторний позов як спосіб захисту права власності.
51. Поняття та класифікація особистих немайнових прав фізичної особи.
52. Поняття, суб'єкти, об'єкти авторського права.
53. Поняття, зміст та строк дії авторського права.
54. Суміжні права.
55. Поняття, елементи та підстави виникнення зобов'язань.
56. Виконання та припинення зобов'язань.
57. Поняття, зміст та порядок укладення договору.
58. Види договорів.
59. Поняття та види способів забезпечення виконання зобов'язань.
60. Поняття та види неустойки.
61. Застава як спосіб забезпечення виконання зобов'язань.
62. Порука та гарантія як способи забезпечення виконання зобов'язань.
63. Поняття спадщини. Час і місце відкриття спадщини.
64. Усунення від права на спадкування.
65. Спадкування за законом. Коло спадкоємців за законом.
66. Види заповітів.
67. Форма заповіту.
68. Види заповідальних розпоряджень заповідача.
69. Здійснення права на спадкування.
70. Спадкування за правом представлення. Спадкова трансмісія.

Цивільне право (особлива частина)

1. Поняття та юридична характеристика договору купівлі-продажу.
2. Права та обов'язки покупця за договором купівлі-продажу.
3. Права та обов'язки продавця за договором купівлі-продажу.
4. Договір міни.
5. Договір роздрібної купівлі-продажу.

6. Договір поставки: поняття та юридична характеристика.
7. Договір дарування: поняття та юридична характеристика.
8. Форма договору дарування.
9. Розірвання договору дарування.
10. Пожертва як особливий вид договору дарування.
11. Договір довічного утримання (догляду): поняття та юридична характеристика.
12. Підстави та правові наслідки розірвання договору довічного утримання (догляду).
13. Правові наслідки смерті набувача та припинення юридичної особи-набувача за договором довічного утримання (догляду).
14. Договір найму (оренди): поняття та юридична характеристика.
15. Права наймача за договором найму (оренди).
16. Обов'язки наймача за договором найму (оренди).
17. Права та обов'язки наймодавця за договором найму (оренди).
18. Припинення договору найму (оренди).
19. Договір прокату.
20. Договір найму (оренди) земельної ділянки.
21. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди.
22. Договір найму транспортного засобу.
23. Договір лізингу: поняття та юридична характеристика.
24. Види лізингу за законодавством України.
25. Договір найму (оренди) житла: поняття та юридична характеристика.
26. Оренда житла з викупом.
27. Права наймача за договором найму (оренди) житла.
28. Обов'язки наймача за договором найму (оренди) житла.
29. Права та обов'язки наймодавця за договором найму (оренди) житла.
30. Розірвання договору найму (оренди) житла.
31. Договір позички.
32. Розірвання договору позички.
33. Договір підряду: поняття та юридична характеристика.
34. Права підрядника за договором підряду.
35. Обов'язки підрядника за договором підряду.
36. Права замовника за договором підряду.
37. Обов'язки замовника за договором підряду.
38. Відповідальність сторін за договором підряду.
39. Договір побутового підряду.
40. Поняття та види перевезень.
41. Договір перевезення вантажу: поняття та юридична характеристика.
42. Обов'язки перевізника за договором перевезення вантажу.
43. Обов'язки відправника за договором перевезення вантажу.
44. Обов'язки одержувача за договором перевезення вантажу.
45. Відповідальність перевізника за втрату, нестачу, псування та пошкодження вантажу.

46. Підстави звільнення перевізника від відповідальності за договором перевезення вантажу.
47. Договір перевезення пасажирів та багажу.
48. Договір зберігання: поняття та юридична характеристика.
49. Види зберігання.
50. Обов'язки поклажодавця за договором зберігання.
51. Обов'язки зберігача за договором зберігання.
52. Відповідальність поклажодавця за договором зберігання.
53. Відповідальність зберігача за договором зберігання.
54. Зберігання речей в готелі.
55. Договір охорони: поняття та юридична характеристика.
56. Договір охорони квартир.
57. Підстави звільнення охорони від відповідальності за договором охорони об'єктів.
58. Поняття та класи страхування.
59. Основні страхові поняття.
60. Договір страхування: поняття та юридична характеристика.
61. Права та обов'язки сторін за договором страхування.
62. Умови та порядок здійснення страхової виплати. Відмова від здійснення страхової виплати.
63. Договір доручення.
64. Договір комісії.
65. Договір позики.
66. Кредитний договір.
67. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.
68. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу.
69. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
70. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.
71. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
72. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.
73. Поняття та елементи деліктних зобов'язань.
74. Відмінності між договірною та деліктною відповідальністю.
75. Система деліктних зобов'язань.
76. Змішана вина у деліктній відповідальності.
77. Право регресу.
78. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист.
79. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності.
80. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою.
81. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом місцевого самоврядування або їх посадовими особами.

82. Підстави та умови відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду.
83. Порядок відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду.
84. Порядок поновлення службових, пенсійних, житлових, інших особистих і майнових прав громадянина в разі завдання йому шкоди правоохоронними органами.
85. Відшкодування моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду.
86. Відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою.
87. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою.
88. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною особою та особою, цивільна дієздатність якої обмежена.
89. Відшкодування шкоди, завданої особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними.
90. Поняття та ознаки джерела підвищеної небезпеки. Види джерел підвищеної небезпеки.
91. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.
92. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки.
93. Відшкодування ядерної шкоди.
94. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я фізичної особи.
95. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я малолітньої або неповнолітньої особи.
96. Визначення заробітку (доходу), втраченого внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи, яка працювала за трудовим договором.
97. Визначення доходу, втраченого внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи-підприємця.
98. Особливості відшкодування додаткових витрат в разі завдання шкоди каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я.
99. Підстави зміни розміру відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.
100. Відшкодування моральної шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи.
101. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого.
102. Відшкодування витрат на поховання.
103. Правовий інститут компенсації моральної шкоди та сфера його дії.
104. Спосіб та розмір відшкодування моральної шкоди.
105. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

6. КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 40	≤ 10	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

Критерії оцінювання аудиторної роботи для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

Для здобувачів вищої освіти, що навчаються за денною формою навчання, максимальна сума балів за всі види робіт з навчальної дисципліни «Цивільне право» – 100 балів: за виконання завдань у рамках аудиторної роботи – 40 балів, самостійної – 10 балів; 50 балів – за виконання завдань, винесених на підсумковий контроль.

Поточний контроль може проводитись усно, письмово або у формі комп'ютерного тестування, колоквиуму, оцінювання виступів на семінарських та практичних заняттях, ділових чи імітаційних ігор тощо.

Аудиторна робота для поточного контролю розраховується за формулою:

$$AP = (40 * CAP) / 5,$$

де AP – результат аудиторної роботи в балах;

CAP – середньозважена оцінка отримана під час семестру з усіх занять.

При розрахунку результатів навчання з аудиторної роботи невідпрацьовані «незадовільні» оцінки та пропущені заняття враховуються як «нуль» балів.

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Високий рівень компетентностей: питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтуються на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Невисокий рівень компетентностей: питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтуються на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Достатній рівень компетентностей: питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.

2	Недостатній рівень компетентностей: питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
1	Мінімальний рівень компетентностей: здобувач вищої освіти не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Незадовільний рівень компетентностей. Відсутність на занятті

Для навчальної дисципліни «Цивільне право» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: залік; екзамен; стандартизовані тести; есе; вирішення практичних завдань; виступи на наукових заходах, інші види індивідуальних завдань тощо.

Критерії оцінювання самостійної роботи (денна форма навчання) – 10 балів

Самостійна робота здобувачів вищої освіти становить таку форму організації освітнього процесу, за якої особа, яка навчається, виконує певний комплекс завдань, під керівництвом науково-педагогічного працівника, але без його безпосередньої участі. Навчальною дисципліною «Цивільне право» на самостійну роботу відведено 76 год. і передбачає наступні її форми, які в індивідуальному порядку узгоджуються з викладачем:

1. Практичні вправи, диференційовані за темами навчальної дисципліни. Вправи виконуються письмово в окремому зошиті з обов'язковим обґрунтуванням наданих відповідей. Для отримання максимальної кількості балів здобувач вищої освіти має виконати всі завдання на високому рівні (оцінюється в 0,5 бала за умов виконання завдання в повному обсязі, якщо завдання виконано, але мають місце помилки, воно оцінюється в межах від 0,1 до 0,5 бала з подальшим округленням на користь здобувача вищої освіти).

2. Написання та публікація наукової статті з актуальної теми у міжнародному або фаховому виданні (оцінюється до 10 балів за фактом публікації при наявності підтверджуючих матеріалів).

3. Написання та публікація тез доповідей з актуальних тем на конференції міжнародного, всеукраїнського чи регіонального рівня (оцінюється в 5 балів за фактом публікації при наявності підтверджуючих матеріалів).

4. Створення відео-ролика, який розкриває проблемні питання обраної теми ПНД (оцінюється в 3 бали).

5. Підготовка мультимедійних презентацій з тем, які повинні розкривати питання, що не розглядалися під час аудиторної роботи (одна презентація оцінюється максимум у 2 бали, при умові, що вона складається з 15 слайдів, має чіткий перелік використаних джерел).

6. Підготовка тестових завдань різного рівня когнітивності. Завдання виконується в письмовій або електронній формі (20 тестових завдань за однією темою оцінюються у 1 бал за умови, що дані тестові завдання раніше не вирішувалися та не використовувалися під час проведення аудиторних занять).

7. Складання практичних фабул. До кожної фабули потрібно поставити 5 питань та надати розгорнуті та обґрунтовані відповіді. Завдання виконується в письмовій або електронній формі (оцінюється у 2 бали).

8. Виступ на засіданні наукового гуртка кафедри (оцінюється в 0,5 балів).

Критерії оцінювання підсумкового контролю (залік/екзамен) – 50 балів

Залік може проводитись в усній, письмовій або тестовій формах.

Екзамен проводиться в усній або письмовій формі за білетами, затвердженими на засіданні кафедри.

Білету містять 2 частини: теоретичну, яка складається з двох питань, та практичну, яка містить практичне завдання.

1. Виконання теоретичної частини завдання оцінюється максимально до 30 балів (по 15 балів за відповідь на кожне питання).

Критерії оцінювання відповідей на питання теоретичної частини білета.

Оцінка **«відмінно»** – 25-30 балів – виставляється, якщо здобувач вищої освіти точно і повно відповів на питання білета, чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання, вільно володіє науковою термінологією, наводить приклади з допоміжної літератури та власної практики, демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу в практичній діяльності.

Оцінка **«добре»** – 15-24 бали – ставиться у випадку, коли при відповіді здобувач вищої освіти допустив деякі неточності чи залишилась нерозкритою частина білета (до 15%) за умови, що принципові моменти запитань були розкриті правильно, незначні помилки усуваються самим здобувачем, коли на помилки вказує екзаменатор. Здобувач вищої освіти наводить приклади з практики, частково демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу.

Оцінка **«задовільно»** – 6-14 балів – виставляється за наявність у відповіді декількох суттєвих неточностей, нечіткість відповіді, коли 30-50% змісту білета залишається нерозкритою, допущені помилки і порушена логіка викладу, що вплинуло на результат та правильність висновків. Відповідь не аргументована прикладами, посиланнями на нормативно-правову базу та літературні джерела. Здобувач вищої освіти відчуває труднощі при встановленні зв'язку між питаннями білету та його практичним виконанням. На додаткові запитання екзаменатора відповідає теж в межах 45-50%.

Оцінка **«незадовільно»** – 0-5 бали – виставляється, якщо здобувач вищої освіти не засвоїв матеріал у межах програм навчальних дисциплін (менше 50%), не дає конкретної відповіді на питання білету, не наводить прикладів, не ознайомлений з методичною і навчальною літературою з дисципліни, не здатний висвітлити поставлене питання. На додаткові та навідні запитання екзаменатора здобувач вищої освіти часто не знає правильної відповіді. Не володіє базовими категоріями та основними теоретичними поняттями з дисципліни.

2. Виконання практичної частини завдання оцінюється максимально у 20 балів.

Критерії оцінювання відповідей на завдання практичної частини білета.

Оцінка **«відмінно»** – 16-20 балів – виставляється, якщо здобувач вищої освіти обґрунтовано, послідовно й логічно аналізує ситуацію з використанням наукової термінології, демонструє власне бачення ситуації; виявляє уміння будувати чіткий алгоритм дій, спрямованих на професійне і компетентне вирішення даної проблеми.

Оцінка **«добре»** – 10-15 балів – ставиться у випадку, коли здобувач вищої освіти послідовно й логічно аналізує ситуацію за стандартною схемою, володіє науковою термінологією, при розв'язанні практичного завдання допущені лише незначні помилки, які усуваються самим здобувачем після зауваження екзаменатора.

Оцінка **«задовільно»** – 5-9 балів – виставляється, коли у ході розв'язання задачі допущені помилки і порушена логіка аналізу ситуації, необхідної для розв'язання конкретної проблеми, що вплинуло на результат і правильність висновків. Але при цьому наявне часткове володіння теоретичним матеріалом з питань, наведених у ситуації.

Оцінка **«незадовільно»** – 0-4 балів – вказує на те, що здобувач вищої освіти не оволодів базовим теоретичним матеріалом та практичними навичками професійної діяльності.

Загальна оцінка за екзамен підраховується як сумарна кількість оцінок, отриманих з кожної частини білета. Оцінка **«відмінно»** може бути поставлена лише в тому випадку, якщо жодне із питань екзаменаційного білета не оцінено нижче оцінки «добре». Загальна оцінка як результат складання екзамену визначається за шкалою ECTS і переводиться у національну шкалу оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89		Добре	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82			C	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним

				матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67			Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	не зараховано	Не задовільно	FX	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34			F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

7. ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (рекомендовані джерела інформації)

Основні нормативні акти:

- **акти міжнародного права:**
  1. Загальна декларація прав людини. Документ ООН, схвалено 10 грудня 1948 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
  2. Конвенція ООН про права дитини. Схвалено ООН, Резолюція № 44/25, 20 листопада 1989 року. Ратифіковано Україною 27 лютого 1991 р. (в редакції від 20.11.2014 р.) № 789-XII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
- **закони:**
  1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
  2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
  3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
  4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
  5. Сімейний кодекс України: Закон від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14.#Text>.
  6. Житловий кодекс України (в редакції від 19.11.2022): Закон України від 30.06.1983 р. № 5464-X. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10>.
  7. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 № 176/95-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95->

%D0%B2%D1%80#Text.

8. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.

9. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 № 3393-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text>.

10. Про автомобільний транспорт: Закон України 05.04.2001 № 2344-III (в редакції Закону від 23.02.2006 № 3492-IV). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text>.

11. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>.

12. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>.

13. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05.07.2012 № 5073-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>

14. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 № 543/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

15. Про внутрішній водний транспорт: Закон України від 03.12.2020 № 1054-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-20#Text>.

16. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>.

17. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV (в редакції Закону від 26.11.2015 № 834-VIII) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>.

18. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV (в редакції Закону від 26.11.2015 № 835-VIII). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>.

19. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534>.

20. Про залізничний транспорт: Закон України від 04.07.1996 № 273/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

21. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 № № 2654-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text>.

22. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 (в редакції Закону від 01.12.2005 № 3161-IV). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.

23. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 № 898-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text>.

24. Про мультимодальні перевезення: Закон України від 17.11.2021 № 1887-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1887-20#n209>.

25. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 03.10.2019 № 157-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#n77>.

26. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 № 161-XIV (в

редакції Закону від 02.10.2003 № 1211-IV). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>.

27. Про охорону прав на винаходи та корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 в редакції Закону від 01.06.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>.

28. Про охорону прав на знаки для товарів та послуг: Закон України від 15.12.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>.

29. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину не законними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 01.12.1994 № 266/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94-%D0%B2%D1%80#Text>.

30. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин: Закон України від 12.07.2018 № 2505-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19#Text>.

31. Про правову охорону географічних позначень: Закон України від 16.06.1999 № 752-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>.

32. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII (в редакції Закону від 19.09.2019 № 114-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n608>.

33. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.

34. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>.

35. Про товарні біржі: Закон України від 10.12.1991 № 1956-XII (в редакції Закону від 01.06.2020 № 738-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text>.

36. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 № 232/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text>.

37. Про фінансовий лізинг: Закон України від 04.02.2021 № 1201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>.

38. Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення: Закон України від 13.12.2001 № 2893-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2893-14#Text>.

39. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 21.06.2012 № 5007-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>.

- підзаконні акти:

1. Інструкція про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів: затверджена Постановою

Кабінету Міністрів України від 1.07.1996 р. № 710. (в редакції від 20.08.2019). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-96-%D0%BF>.

2. Положення про застосування Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду»: затверджено наказом Міністерства юстиції, Генеральної прокуратури та Міністерства фінансів України від 04.03.1996 № 6/5/3/41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0106-96#Text>.

3. Порядок та критерії встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня стійкої втрати професійної працездатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням трудових обов'язків: Затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2012 № 420. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1387-12#Text>.

4. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text>.

5. Статут залізниць України: затверджено постановою КМ України від 06.04.1998 № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF#Text>.

- **постанови, інші рішення, роз'яснення суддів (Конституційного, Верховного):**

1. Про порядок відшкодування шкоди особам, які постраждали від надзвичайних обставин: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.10.1992 р. № 562. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/562-92-%D0%BF>.

2. Питання медико-соціальної експертизи: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 № 1317. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-%D0%BF#Text>.

3. Правила надання послуг пасажирського автомобільного транспорту: затверджено постановою КМ України в редакції від 29.01.2003 № 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF#Text>.

4. Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються майнових прав на твір: постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1756. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-%D0%BF#Text>.

5. Про затвердження Порядку накладення стягнень за порушення законодавства про захист прав споживачів: постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1177. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1177-2002-%D0%BF#Text>.

6. Про реалізацію окремих положень Закону України «Про захист прав споживачів»: постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.1994 № 172. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/172-94-%D0%BF#Text>.

7. Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16.04.2004 р. № 7. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va007700-04>.

8. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995 р. (в редакції від 27.02.2009). № 4. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95>.

9. Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09/stru2>

10. Про судову практику у справах про спадкування : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.2008 № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-08>.

Підручники:

1. Борисова В.І. (кер. авт. кол.), Баранова Л.М., Бегова Т.І. та ін. Цивільне право: підручник: у 2 т. Х.: Право, 2014. Т.1. 656 с.

2. Майданик Р. А. Речове право України. Підручник. Київ, Алерта. 2019. 1092 с.

3. Право інтелектуальної власності : підручник / А.В. Аксютіна, Л.В. Межевська, О.В. Нестерцова-Собакаръ та ін. ; ред. Т.В. Ярошевська. – Дніпро: ДДУВС, 2022. 336 с.

4. Право інтелектуальної власності : підручник. За заг. ред. О. І. Харитонової. Київ, Юрінком Інтер, 2019. 544 с.

5. Цивільне право України: підручник. 3-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах / За ред. проф. Р. Б. Шишки (кер. авт. кол.). Ч. 1. Загальна. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 796 с.

6. Цивільне право України: підручник. 3-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах / За ред. проф. Р. Б. Шишки (кер. авт. кол.). Ч. 2. Особлива. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 948 с.

7. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: підручник / С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик та ін.; за заг. ред. С. С. Бичкової. 3-тє вид., змін. та допов. К.: Алерта, 2014. 496 с.

8. Цивільне право України. Загальна частина : підруч. для студ. ВНЗ / Ю. Л. Бошицький та ін. ред.: Ю. Л. Бошицький, Р. Б. Шишка. Київ : Ліра-К., 2019. 760 с.

9. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / За заг. ред. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. К.: Алерта, 2014. 510 с.

10. Цивільне право України. Підручник. / Ч. Н. Азімов, М. М. Сібільов, В. І. Борисова та ін.; За ред. проф. Ч. Н. Азімова. Харків: Право, 2015. 568 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Дзера О.В. Договірне право України. Загальна частина. Київ, Юрінком Інтер, 2018. 896 с.

2. Дзера О.В. Договірне право України. Особлива частина. Київ, Юрінком Інтер, 2018. 1200 с.

3. Законодавство України у сфері забезпечення виконання зобов'язань : зб. норм.-прав. актів / уклад. : К.Р. Резворович, О.С. Юнін, М.П. Юніна. та ін. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 260 с.
4. Іванов Ю.Ф., Курилiна О.В., Іванова М.В. Цивiльне право України. У 2-х томах. Том 1. Навчальний посiбник. Київ, Алерта, 2019. 342 с.
5. Іванов Ю.Ф., Курилiна О.В., Іванова М.В. Цивiльне право України. У 2-х томах. Том 2. Навчальний посiбник. Київ, Алерта, 2019. 346 с.
6. Іванюта Н.В., Ніколенко Л.М., Буга В.В., Бондаренко О.О., Колосов Р.В. Цивiльне право. Загальна частина: навчальний посiбник. К. : Дакор, 2021. 312 с.
7. Кухарев О. Є. Спадкове право України: навч. посiбник. К. : Алерта, 2013. 328 с.
8. Майданик Р.А. Цивiльне право. Практикум. Навчальний посiбник. видання 3-тє, перероблене i доповнене. Київ, Алерта, 2019. 622 с.
9. Мічурiн Є. О. Цивiльне право. Загальна частина : навч. посiб. для підгот. до iспитiв та залiкiв. Вид. 2-ге, перероб. та допов. Харкiв : Право, 2022. 234 с.
10. Науково-практичний коментар Цивiльного кодексу України: у 2 т. перероб. i допов. За ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, В.В. Луця. К.: Юрiнком Iнтер, 2019. Т.І. 752 с.
11. Науково-практичний коментар Цивiльного кодексу України: у 2 т. перероб. i допов. За ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, В.В. Луця. К.: Юрiнком Iнтер, 2019. Т.ІІ. 1048 с.
12. Омельчук В.А., Найда І.В., Зiньова О.С. Цивiльне та господарське право в тестових завданнях (практичний курс): навчально-практичний посiбник / за заг. ред. В.А. Омельчук. Київ: Алерта, 2022. 192 с.
13. Парасюк М.В. Цивiльне право України. Загальна частина (у схемах та таблицях): навч. посiб./ Парасюк М.В., Парасюк В.М., Грабар Н.М. Львiв: Растр-7, 2020. 364 с.
14. Реформування цивiльного права в умовах євроiнтеграції : навч. посiб. / К. Р. Резворович, О. С. Юнін, О. О. Круглова та ін. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 180 с.
15. Тетарчук І., Дякiв Т. Цивiльне право України. Навчальний посiбник для підготовки до iспитiв. К. : Видавництво Центр навчальної лiтератури, 2020. 202 с.
16. Цивiльне право : практикум / Р. Я. Демкiв, І. М. Євхутич, Т. В. Курило, В. О. Кучер, В. М. Парасюк / за ред. В. О. Кучера. Львiв : Львiвський державний унiверситет внутрiшнiх справ, 2021. Ч. 1. 180 с.
17. Цивiльне право (загальна частина): навч. посiбник / О. В. Кіріяк, Ю. П. Пацуркiвський, М. М. Гудима-Підвербецька. Чернiвці : Чернiвец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
18. Цивiльне право (загальна частина). Курс лекцій : навч. посiб. / за ред. І. Спасибо-Фатєєвої. Харкiв : ЕКУС, 2021. 448 с.
19. Цивiльне право (особлива частина). Курс лекцій : навч. посiб. / за ред. І. Спасибо-Фатєєвої. Харкiв : ЕКУС, 2022. 640 с.

20. Цивільне право (Частина 1) : навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання / О. В. Манжосова, І. Б. Факас, П. П. Латковський, Я. С. Мошинська. Чернівці, 2021. 112 с.
21. Цивільне право та процес: підготовка до іспиту. Ч. 1. навч. посібник / кол. авт. [Резворович К.Р. (кер.), Юнін О.С., Круглова О.О. та ін.]. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр справ, 2020. 295 с.
22. Цивільне право та процес: підготовка до іспиту. Ч. 2. : навч. посіб. / кол. авт.: К.Р. Резворович (кер.) та ін. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2020. 216 с.
23. Цивільне право та процес. Частина 1.: навч. посіб. / кер. авт. кол. А.В. Коваленко). Дніпро: Видавець Біла К.О., 2018. 275 с.
24. Цивільне право України : навч. посіб. до складання вступ. випробування в магістратуру у форматі ЗНО / В. І. Борисова, К. Ю. Іванова, Б. П. Карнаух, Ю. Є. Ходико. Харків : Право, 2021. 396 с.
25. Цивільне право: загальна частина. Практикум : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закладів] / кол. авт. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 232 с.
26. Цивільне право. Альбом схем : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1 / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. Вид. 6-те, перероб. Харків : Право, 2022. 220 с.
27. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін.; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева. Харків : ХНУВС, 2022. 332 с.
28. Цивільно-правова наука і практика: збірник науковоправових (консультативних, експертних) висновків / О. В. Дзера. Київ: Алерта, 2023. 572 с.
29. Шишка Р.Б. Спадкове право в Україні: посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 228 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Білянська Н.В. Визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави як підстава припинення права власності. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 2(20). С. 366–378.
2. Білянська Н.В. Договір по сурогатне материнство: окремі проблемні питання правового регулювання. *Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав у сучасних умовах в Україні*: матеріали науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Чингізхана Нуфатовича Азімова (Харків, 12 січня 2024 р.). Харків, 2024. С. 73–75.
3. Вовк М.З., Юркевич Ю.М. Проблеми тлумачення договорів в Україні в умовах гармонізації з правом європейського союзу. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 2(20). С. 394–405.
4. Дзера І. О. Санкції у цивільному праві України: проблеми теорії та судової практики. Монографія. К. : Дакор, 2022. 540 с.
5. Добросовісність: доктрина & судова практика. Збірка статей / за ред. І. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. 358 с.

6. Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду : коментарі науковців / О. П. Печений, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін., за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2020. 496 с.
7. Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.
8. Зозуляк О. Непідприємницькі юридичні особи як суб'єкти цивільного права: теоретичний та практичний аспекти: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники, 2017. 432 с.
9. Кармаза О.О., Федоренко Т.В., Позов Д.А. Цивільно-правові договори в медіації: проблеми якості закону. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 151–154.
10. Костін М.І., Шаповал А.О. Договір як регулятор цивільних правовідносин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 180–183.
11. Крат В.І. Трохи про приватне право в судовій практиці. Київ, 2023. 662 с.
12. Постанови Пленуму Верховного Суду в цивільному судочинстві. 6-те вид., допов. і перероб. Упорядники: Вереша Р.В., Карпунцов В.В. Київ: Алерта, 2023. 468 с.
13. Право власності: способи захисту крізь призму судової практики: монографія / за ред. І. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2023. 616 с.
14. Право нерухомості крізь призму судової практики: монографія / за ред. І. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. 344 с.
15. Резворович К.Р., Шепеленко Д.К. Захист прав, порушених внаслідок використання об'єктів авторського права штучним інтелектом. *Наукові перспективи*. 2024. № 2(44). С. 1228–1238.
16. Реформування зобов'язального права в умовах глобалізаційних викликів : монографія / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Круглова О. О. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2021. 248 с.
17. Схаб-Бучинська Т.Я. Обмеження договірної свободи в цивільному праві України: монографія. Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2020. 211 с.
18. Цивільне право і процес: сучасний стан та шляхи удосконалення: монографія / Дутко А.О., Римарчук Р.М., Ортинська Н.В., Василів С.С., Зільник Н.М. Львів : Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», 2019. 190 с.
19. Цивільний кодекс України. Станом на 01 січня 2023 р.: наук.-практ. коментар / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. Харитонова Є. О., канд. юрид. наук, доц. Калітенко О. М. Київ : Норма права, 2023. 1424 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://court.gov.ua/sudy/> - Судова влада України
2. http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html - Юридичні інформаційні ресурси
3. <http://jurconsult.net.ua/> - Всеукраїнських юридичний портал

4. <http://nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
5. <http://reyestr.court.gov.ua/> - Єдиний державний реєстр судових рішень
6. <http://student.pp.ua/load> - Студентський портал України
7. <http://studrada.com.ua/libonline> - Центральний юридичний портал України
8. <http://ukr-pravo.at.ua/> - Правовий портал
9. <http://www.arbitr.gov.ua> – офіційне Інтернет представництво Вищого господарського суду України
10. <http://www.ccu.gov.ua/pls/wccu/indx> – офіційний веб-сайт Конституційного Суду України
11. <http://www.kmu.gov.ua/control> – єдиний веб-портал органів виконавчої влади України
12. <http://www.library.ukma.kiev.ua> – наукова бібліотека Національного університету "Києво-Могилянська академія"
13. <http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України
14. <http://www.nbuv.gov.ua/nyub/journals.html>. - Наукова юридична періодика України
15. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал
16. <http://www.scourt.gov.ua> - інформаційний сервер Верховного Суду України
17. <http://www.univ.kiev.ua> – бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
18. <http://zakon1.rada.gov.ua> – Законодавство України
19. <https://supreme.court.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду

**Завідувач кафедри
цивільного права та процесу
доктор юридичних наук, доцент**

Кристина РЕЗВОРОВИЧ

